



Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 17. juuni 2020
(OR. en)

8927/20

ENFOPOL 144
JAI 500
DROIPEN 42
COSI 101

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Kuupäev:	17. juuni 2020
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	8605/20
Teema:	Nõukogu järeldused finantsuurimise tõhustamise kohta raske ja organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemiseks

Delegatsioonidele edastatakse lisas eespool nimetatud nõukogu järeldused, mille nõukogu kiitis heaks 17. juunil 2020.

RÕHUTADES, et finantsuurimine on Euroopa Liidu jaoks äärmiselt oluline vahend organiseeritud kuritegevuse ja terrorismi ennetamisel ja nende vastu võitlemisel;

VÕTTES ARVESSE, et Euroopa Liit on oluliselt tugevdanud oma õigusraamistikku rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu võitlemiseks ning õiguskaitseasutustele juurdepääsu andmiseks finantsteabele⁹. Seda õigusraamistikku tuleb nõuetekohaselt rakendada, et pidada sammu rahavoogude üha suureneva integreerimisega siseturul, tekkivate suundumustega, pettuste suureneva mahu ja keerukusega, tehnoloogia arenguga ning süsteemi puudujääke ja lünki ära kasutada püüdvate kurjategijate leidlikkusega;

TUNNISTADES, kui tähtis on järgida raha päritolul põhinevat lähenemisviisi, et käsitleda organiseeritud kuritegevuse finantsaspekte ning teha organiseeritud kuritegevuse uurimisel kindlaks uusi juhtlõngu, ning MÄRKIDES, et selline lähenemisviis nõuab koordineeritud meetmeid paljudes omavahel seotud valdkondades, sealhulgas valdkondades, nagu vara tagasivõitmine, virtuaalvarade (või krüptovarade) ja ametlike vääringute kasutamine, erinevate rahapesu andmebüroode vaheline koostöö ja selle koordineerimine ning nende büroode riigi tasandil tehtav koostöö õiguskaitse-, maksu- ja tolliasutustega, nagu ka Europoli tegevus ja tema koostöö erasektoriga;

⁹ Nn viies rahapesuvastane direktiiv (2015/849, muudetud direktiiviga 2018/843), direktiiv (2018/1673) rahapesu vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse abil ja direktiiv (1153/2019) finantsteabe kasutamise kohta.

TULETADES MEELDE, et rahapesuvastase direktiivi¹⁰ artikli 32a kohaselt peaksid liikmesriigid looma 10. septembriks 2020 riiklikud pangakontode keskregistrid, millele rahapesu andmebüroodel on vahetu juurdepääs, ning et finantsteabe kasutamise direktiiv¹¹ kohustab liikmesriike tagama kriminaaltulu jälitamise talituste ja muude pädevate asutuste jaoks, kelle asjaomased liikmesriigid on määranud kuritegude ennetamiseks, avastamiseks, uurimiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks, vahetu juurdepääsu riiklikele pangakontode keskregistritele;

MÄRKIDES, et konservatiivse hinnangu kohaselt ulatub organiseeritud kuritegevusest saadud tulu Euroopa Liidus 110 miljardi euronni aastas¹² ning et hoolimata kõigist jõupingutustest võib kuritegeliku vara konfiskeerimise määr ELis olla kõigest 1,1 %¹³;

VÕTTES ARVESSE komisjoni aruannet riiklike pangakontoregistrite omavahelise ühendamise kohta,¹⁴ milles jõuti järeldusele, et pangakontoregistrite omavaheline ühendamine on tehniliselt teostatav ja oleks väärtuslik vahend pädevate asutuste, eelkõige rahapesu andmebüroode, õiguskaitseasutuste ja kriminaaltulu jälitamise talituste vahelises piiriüleises koostöös;

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ (ELT L 141, 5.6.2015, muudetud direktiiviga 2018/843).

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1153, millega kehtestatakse normid finants- ja muu teabe kasutamise hõlbustamiseks teatavate kuritegude tõkestamisel, avastamisel, uurimisel ja nende eest vastutusele võtmisel (ELT L 186, 11.7.2019).

¹² Komisjoni talituste töödokument: „*Analysis of non-conviction based confiscation measures in the European Union*“, SWD (2019) 1050 final, dok 8627/19.

¹³ Allikas: Europol'i aruanne „*Does crime still pay? Criminal asset recovery in the EU – Survey of statistical information 2010–2014*“ (2016, lk 4).

¹⁴ 11518/19.

MÄRKIDES, et koostööd ja teabevoogu oleks võimalik riiklikul ja Euroopa tasandil veelgi tõhustada:

- eri liikmesriikide rahapesu andmebüroode vahel;
- rahapesu andmebüroode ja erasektori üksuste vahel, kellel on kohustus teatada kahtlastest tehingutest pädevatele rahapesu andmebüroodele;
- eri õiguskaitseasutuste vahel;
- maksuasutuste ja õiguskaitseasutuste vahel;
- rahapesu andmebüroode ning õiguskaitse-, maksu- ja tolliasutuste vahel riiklikul tasandil;
- finantsasutuste ja õiguskaitseasutuste vahel;

MÄRKIDES, et mõningad rahapesu andmebüroode volitused ei ole kogu Euroopa Liidus ühtlustatud, mis võib mõjutada nende suutlikkust pääseda juurde asjakohasele finants-, haldus- ja õiguskaitsealasele teabele (eelkõige kohustatud isikute ja/või õiguskaitseasutuste valduses olevale teabele) ning seda jagada;

TUNNISTADES rahapesu ja terrorismi rahastamise vastases võitluses osalevate peamiste sidusrühmade mitmekesisust ning RÕHUTADES, et õiguskaitseasutustel, tolliasutustel, maksuasutustel, kriminaaltulu jälitamise talitustel ja rahapesu andmebüroodel on vaja tegelikku juurdepääsu finantsteabele ning neil tuleb tõhustada riigisiseste ja piiriüleste uurimiste puhul tehtavat koostööd;

RÕHUTADES rahapesu andmebüroode ja õiguskaitseasutuste vahel finantsteabe vahetamise tähtsust, mida tõhustatakse finantsteabe kasutamist käsitleva direktiiviga¹⁵;

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1153, millega kehtestatakse normid finants- ja muu teabe kasutamise hõlbustamiseks teatavate kuritegude tõkestamisel, avastamisel, uurimisel ja nende eest vastutusele võtmisel (ELT L 186, 11.7.2019).

TUNNISTADES, kui oluline on, et erasektori üksused edastaksid kahtlasi tehinguid käsitlevates teadetes kvalitatiivset teavet rahapesu andmebüroodele (kes annavad neile asjakohast tagasisidet) ning et õiguskaitseasutustel oleks oma kriminaaluurimiste raames võimalus küsida teavet erasektorilt;

NING SEETÕTTU TUNNISTADES, kui oluline on luua rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu võitlevate pädevate asutuste ning kahtlastest tehingutest teatama kohustatud eraõiguslike üksuste vahelisi avaliku ja erasektori partnerlusi, et parandada selliste teadete kvaliteeti ja täpsust, edendades pigem riskipõhisel lähenemisviisil kui nõuetele vastavusel põhinevat aruandlust;

MÄRKIDES, et Euroopa Andmekaitseinspektori otsusega kehtestati Europoli isikuandmete töötlemise toimingutele keeld (mureküsimumuste alusel, mis puudutavad isikuid, keda ei peeta kahtlusalusteks) FIU.net'i tehnilise haldamise eesmärgil, peatades samas selle keelu kohaldamise üheks aastaks, et Europol saaks tagada FIU.net'i tehnilise haldamise sujuva ülemineku teisele üksusele¹⁶;

TOONITADES nõukogu järeldusi Europoli koostöö kohta eraõiguslike isikutega¹⁷ ning ARVESTADES, et eraõiguslikel isikutel on üha suurem roll selles, et ennetada küberruumi kasutades toime pandud kuritegusid ja nende vastu võidelda, kuna nende valduses on sageli märkimisväärset hulgal isikuandmeid, mis võivad olla õiguskaitseasutuste jaoks olulised;

TUNNUSTADES Europoli tööd liidu õiguskaitseasutuste vahelise koostöö toetamisel avaliku ja erasektori rahaliste vahendite vastase pettuse, rahapesu, vara tagasivõitmise, korrupsiooni ja võltsimise valdkonnas ning samuti Euroopa Prokuratuuri uurimiste toetamisel, nagu on ette nähtud Euroopa Prokuratuuri määruses¹⁸;

¹⁶ Euroopa Andmekaitseinspektori 19. detsembri 2019. aasta otsus, mis käsitleb FIU.net'i tehnilist haldamist Europoli poolt.

¹⁷ 14745/19.

¹⁸ Nõukogu määrus (EL) 2017/1939 Euroopa Prokuratuuri asutamise kohta.

TUNNISTADES Europol'i finants- ja majanduskuritegude keskuse (EFECC) tähtsust;

TUNNISTADES kuritegevusega seotud ohte käsitleva valdkondadevahelise Euroopa platvormi (EMPACT) tähtsust ning ELi kuritegevusevastase võitluse prioriteedi „Kriminaaltulu, rahapesu ja vara tagasivõitmine“ olulisust nii iseseisva prioriteedina kui ka horisontaalse prioriteedina kõigis ELi poliitikatsükli operatiivtegevuskavades;

VÕTTES ARVESSE virtuaalvarade üha suuremat rolli rahapesus;

RÕHUTADES vajadust tõhusalt rakendada ja arvesse võtta viiendat rahapesuvastast direktiivi, milles käsitletakse virtuaalvaluutasid ning lisatakse virtuaalvaluutade ja ametlike vääringute vahelise vahetusteenuse pakkujad ning kontohaldurite rahakotiteenuse pakkujad kohustatud isikute loetellu;

VÕTTES TEADMISEKS komisjoni¹⁹ ja Europol'i²⁰ analüütilise töö, mis näitab, et kurjategijad kasutavad sularahamakseid rahapesuks ja terrorismi rahastamiseks, mistõttu on vaja sularahamaksete vähendamise küsimusi uurida ELi tasandil;

NÕUKOGU

KUTSUB LIIKMESRIIKE ÜLES:

- pöörama erilist tähelepanu direktiivi (EL) 2019/1153 ülevõtmisele, et maksimeerida hiljemalt 10. septembriks 2020 loodavatest pangakontode keskregistritest saadavat kasu;
- tagama, et igat liiki kriminaaluurimised, mis käsitlevad organiseeritud kuritegevust, eelkõige uimasti- ja tulirelvakaubandust, organiseeritud varavastast kuritegevust, keskkonnakuritegusid, rändajate ebaseaduslikku üle piiri toimetamist, inimkaubandust, ebaseaduslikku kauplemist kultuuriväärtustega, sealhulgas antiikesemete ja kunstiteostega, ning mis tahes muud liiki organiseeritud kuritegevust, hõlmavad EMPACTi horisontaalse ja valdkondadeülese prioriteedina finantsuurimist, ning mainima seda prioriteeti EMPACTi platvormi kõigis operatiivtegevuskavades;

¹⁹ 11514/19 ADD 1.

²⁰ Europol'i aruanne: *“Why is cash still the king? A strategic report on the use of cash by criminal groups as a facilitator for money laundering”* (2015).

- tõhustama koostööd ja koostoimet finantsuurimiste läbiviimisel ning finantsteabe vahetamisel rahapesu andmebüroode, kriminaaltulu jälitamise talituste, tolliasutuste, maksuasutuste ja õiguskaitseasutuste vahel;
- pidama komisjoniga konstruktiivset arutelu riiklike pangakontoregistrite omavahelise ühendamise üle tulevikus, et oluliselt kiirendada juurdepääsu finantsteabele ning hõlbustada pädevate asutuste ja nende Euroopa kolleegide vahelist piiriülest koostööd;
- koos justiits- ja siseküsimustega tegelevate asutustega veelgi edendada ühiseid uurimisrühmi, et paljastada ja tõkestada rahapesu ning uurida organiseeritud kuritegevust;
- toetama oma osalejaid, kes on seotud EMPACTi prioriteetide ja operatiivtegevuskavaga „Kriminaaltulu, rahapesu ja vara tagasivõitmine“, eelkõige:
 - jagades häid tavasid ja kogemusi;
 - jagades asjaomast finantsteavet;
 - tõhustades õiguskaitseasutuste, tolliasutuste, maksuasutuste, kriminaaltulu jälitamise talituste ja rahapesu andmebüroode vahelist koostööd;
 - tõhustades koostööd kolmandate riikidega;
- osalema aktiivselt, vabatahtlikkuse alusel ja koostöös komisjoniga finantsuurimise põhjaliku tegevuskava väljatöötamises, mis on Madalmaade eesistumise ajal 2016. aastal vastu võetud tegevuskava²¹ järelmeede;
- tõhustama koos komisjoni ning justiits- ja siseküsimustega tegelevate asutustega koostööd kolmandate riikidega finantsuurimiste läbiviimisel;

²¹ 10125/16.

KUTSUB KOMISJONI ÜLES

- kaaluma võimaliku hilisema konfiskeerimise eesmärgil arestitud vara haldamise õigusraamistiku²² tugevdamist, lisama arestimiseelse planeerimise põhimõtte, andma kriminaaltulu jälitamise talitustele lisapädevusi, näiteks kiireloomulise ennetava ajutise arestimise pädevuse, et hoida ära vara kaotsimine;
- kaaluma selle raamistiku täiendamist, andes kriminaaltulu jälitamise talitustele rohkem ühtlustatud, kiire ja vahetu juurdepääsu mitmesugustele sellistele avalikele registritele nagu kesksed kinnistusraamatud, äriühingute, sõiduki- ja laevaregistrid;
- leidma võimalikult kiiresti ajutise lahenduse sidevõrgu FIU.net tehniliseks haldamiseks ning esitama ettepaneku, mis käsitleb pikaajalist lahendust FIU.net'i või selle järeltulija jaoks, millega tagatakse tõhus koostöö rahapesu andmebüroode vahel ning vajaduse korral rahapesu andmebüroode ja Europoli vahel²³;
- kaaluma õigusraamistiku edasist tõhustamist, et omavahel ühendada pangakontodega seotud riiklikud kesksed mehhanismid (keskregistrid või kesksed elektroonilised andmeotsingusüsteemid) liikmesriikides, mis kiirendaks juurdepääsu finantsteabele ja samal ajal hõlbustaks pädevate asutuste vahelist piiriülest koostööd;
- jätkama koos liikmesriikidega ja ELi rahapesu andmebüroode platvormiga arutelu koordineerimis- ja toetusmehhanismi üle, mis soodustaks ja hõlbustaks rahapesu andmebüroode piiriülest tööd, muu hulgas võimalusel sidudes selle mehhanismi FIU.net'i või selle järeltulijaga;

²² Konfiskeerimisdirektiivi (2014/42) artikli 10 lõige 2 ja hiljutine määrus 2018/1805, mis käsitleb arestimis- ja konfiskeerimisotsuste vastastikust tunnustamist.

²³ Nagu on ette nähtud näiteks finantsteabe kasutamist käsitleva direktiivi (1153/2019) artiklis 12.

- uurima, kas vähemalt teatavaid aspekte rahapesu andmehüroode töös saaks täiendavalt kohandada viisil, mis võimaldab tõhusamat teabevahetust, nagu on ette nähtud rahapesuvastases direktiivis, direktiivis (EL) 2019/1153 ja muudes õigusaktides, ilma et see piiraks liikmesriikide õigust valida oma rahapesu andmehüroo jaoks mudel, mis sobib kõige paremini nende õigus- ja haldussüsteemiga;
- võtma arvesse käesolevaid nõukogu järeldusi ja nõukogu järeldusi Europol koostöö kohta eraõiguslike isikutega, kui määruse (EL) 2016/794 rakendamise läbivaatamise raames analüüsitakse eraõiguslike isikutega isikuandmete otsest vahetamist;
- hindama, kas on vaja tõhustatud õigusraamistikku asjaomaste avaliku ja erasektori partnerluste loomiseks;
- alustama liikmesriikidega uuesti arutelu sularahamaksete õigusliku piiramise vajaduse üle ELi tasandil, nagu on ette nähtud komisjoni 7. mai 2020. aasta teatises rahapesuvastase tegevuskava kohta;
- kaaluma vajadust veelgi parandada viienda rahapesuvastase direktiiviga²⁴ kehtestatud virtuaalvarasid käsitlevat õigusraamistikku, näiteks ka virtuaalvääringute hõlmamist, mida ei saa vahetada ametlike vääringute vastu, ning saavutada seeläbi parem kooskõla rahapesuvastase töökonna praeguste soovitudustega;

KUTSUB EUROPOLI ÜLES

- täielikult ära kasutama äsja loodud Euroopa finants- ja majanduskuritegevuse keskuse potentsiaali eriotstarbelise struktuurina, millega toetada õiguskaitseasutuste koostööd pettuste, rahapesu, korruptsiooni ja võltsimise vastases võitluses, edendades samal ajal süstemaatiliselt kuritegeliku vara tagasivõitmist terves ELis ja väljaspool seda. EFEC loomine ja sellele antavad ülesanded peaksid asjakohaselt kajastuma Europolile eraldatavates vahendites;

²⁴ Direktiiv (EL) 2015/849, mida on muudetud direktiiviga 2018/843.

- alustama ettevalmistusi koostöökorra sõlmimiseks Euroopa Prokuratuuriga, et toetada selle tegevust ELi finantshuve kahjustavate kuritegude uurimisel ja nende eest vastutusele võtmisel;

KUTSUB CEPOLI ÜLES

- arendama edasi ja rakendama finantsuurijatele mõeldud laiaulatuslikku koolituspaketti, et saavutada sidusam arusaamine ELis õiguskaitseametnike poolt kohaldatavast piiriülese uurimise taktikast ja meetoditest. Seda ülesannet tuleb täita tihedas koostöös Europoli ja teiste selle konkreetse kuritegevusvaldkonnaga seotud asjaomaste osalejatega ning selle võimaldamiseks tuleks CEPOLile komisjoni toetusel eraldada vajalikud vahendid.
